

POSUDOK OPONENTA DIPLOMOVEJ PRÁCE

Názov: **Vyhozením nezmizím aneb Jak nám odpad mluví do života**

Autorka: **Barbora Bažantová**

Školiteľ: **PhDr. Hana Synková, PhD.**

Oponent: **doc. PhDr. Radoslav Hlúšek, PhD.**

Vo svojej diplomovej práci sa Barbora Bažantová zaoberá ekologickou tematikou odpadu, resp. života s jeho čo možno najnižšou produkciou. Ide o zaujímavú i aktuálnu tému, ktorá presahuje hranice ekológie, vďaka čomu môže byť predmetom antropologického štúdia a výskumu. Študentku možno pochváliť za to, ako sa spracovania témy zhostila, a to predovšetkým v neľahkých pandemických časoch, kedy realizácia terénneho výskumu nebola jednoduchá. Jej sa to podarilo, o čom svedčí ako vysoký počet respondentov (16) tak i výsledný text, ktorý je vhodne štruktúrovaný, dobre sa číta, ale predovšetkým prináša poznatky využiteľné aj do budúcnosti. Študentke sa podarilo naplniť ciele, ktoré si na začiatku práce stanovila, upozornil by som však na skutočnosť, že v podkapitole 1.1 Ciele výskum a výskumné otázky sú síce ciele stanovené, avšak výskumné otázky chýbajú.

Napriek tomu, že práca na mňa pôsobí veľmi dobrým dojmom, nedokážem sa úplne stotožniť s prístupom, ktorý si autorka zvolila (to, že sa ho potom držala v celom texte, je naopak chvályhodné). Už prirovnanie prechodu na bezodpadový životný štýl k prechodovému rituálu (s. 41) mi nepripadá adekvátne, oveľa viac mi však vadilo až prílišné využívanie teórie ANT (Actor-Network Theory), kedy niektoré závery či aplikácie pôsobia ako pritiahnuté za vlasy. Nazerať na obaly (vlastné či akékoľvek) ako na aktérov (s. 45) sa mi zdá byť prehnané, pretože veci síce môžu mať a aj majú sociálny život, ten je ale vždy spätý s ľuďmi a prisudzovať im akúsi vlastnú aktivitu (teda robiť z nich aktéra) sa mi nezdá na mieste. Neviem si veľmi predstaviť, ako môže váha tým, že sa pokazí, prestať zdieľať spoločný zámer s ľuďmi (s. 45). Podobne barrel na čapovanú drogeriu (s. 46) je technická záležitosť poskladaná zo súčiastok a nie z akýchsi aktérov (poistka, kohútik, vypúšťací ventil atď.) a sama nežije ani nekoná. Ani prenesenie tohto prístupu na živé tvory z nich ešte aktérov nerobí. Vyjednávanie vzťahov s dážd'ovkami v kompostéri, ktoré sa občas snažia o vymalenie z aktérskej siete (s. 69) pôsobí až úsmevne. Vo svetle takýchto záverov mi ANT teória nepripadá ako najvhodnejšia, resp. možno nie je nutné ju využívať do krajnosti.

Som si vedomý toho, že je to vec na diskusiu a ako som už naznačil, prácu Barbory Bažantovej považujem za vydarenú. Napriek uvedeným výhradám ju preto odporúčam na obhajobu a hodnotím ju známku B, čo úspešná obhajoba môže zmeniť.

Doplňujúce otázky:

- Termíny ako materialita či materiálna entita sa nedajú vyjadriť bežným slovom vec/veci?
- Je KPZ (s. 48) a kápézetka (s. 52) to isté? Zrejme nie, ale nie je to v texte rozlíšené.
- Čo si máme predstaviť pod juhoamerickým západom (s. 28)? Čile, Peru?